

Karl Rahner: Politische Dimensionen des Christentums (A kereszténység politikai dimenziói). Kösel, München 1986. 232 o.

Az 1984. március 30-án elhunyt szerző „meg volt győződve arról, hogy a hit csak ott termi meg a szeretet gyümölcsseit, (Jézus szavával élve: Isten igazi imádása ott történik) ahol a keresztények felfogják hitük politikai dimenzióját és teljesítik az ebből adódó konkrét feladatot” — állapítja meg a közéleti írásait kiválóató és sajtó alá rendező barátja, Herbert Vorgrimmler, münsteri teológiai tanár. A konkrét valóságban gondolkodó Rahner minden alkalmat megragadott, hogy a szellemi élet legkülönfélébb irányzataival s azok képviselőivel eszmecserebe bocsátkozzon. Ő az egyik jelentős alakja a keresztények és a marxisták között kezdeményezett párbeszédnek. A felszabadítás teológiája körüli vitában védelmére kelt veszélyeztetett barátjának, Gustavo Gutiérreznek. Az „anonim keresztényről” alkotott teológiai véleménye szolid alapot állított az igazi humanizmust kereső nemhívókkal való kapcsolatnak. Az Isten és az emberszeretet szétválaszthatatlan egységét hangsúlyozva teológiailag is alátámasztotta a keresztény ember hit által inspirált politikai tevékenységét.

A gyűjteményes kötet hét címszó alatt 71 szemelvényt közöl Interjúból, írásából, amelyek 1959 után keletkeztek. „A konfliktustól a humanizmusok dialógusáig” című fejezet tíz szemelvénye az abszolút igénnyel fellépő s ezért Rahner szerint embertelen humanizmust és a mindennapi humanizmust állítja szembe egymással, játékszabályokat sorakoztatva fel a dialógus megkönnyítésére. Szabadság és tolerancia elválaszthatatlán egymástól, ezek pedig csak a megváltást valló keresztény tanítás alapján valósíthatók meg. „A keresztények politikai elkötelezettségével” foglalkozó szemelvények rámutatnak arra, hogy Isten „politikai tényező” is. A keresztények életében egyaránt érvényesülnek a „misztikus” és a „politikai” vonások. Profétai küldetésükre a mai világban is szükség van. Az evilágiakba bezárkózó nyárspolgár-mentalitás korunk veszélyes eretnksége. Az egyháznak el kell viselnie türelemmel a különféle véleményeket, új helyzetekre új modelleket kell kialakítania, kilépve a hagyományos keresztény hívók problémáit nem ismerő világából és mentalitásából.

A „Távol Istentől, avagy: lehet-e Auschwitz után még Istenben hinni” fejezet szemelvényei az ateisták, „anonim keresztények”, haláltáborok borzalmaikat átélít áldozatok kérdéseit fogalmazza meg és keresi azokra a keresztény választ.

A „Keresztény békemunka” szemelvényei az atomháború keresztény megítélését, köztük az amerikai püspökök híres állásfoglalását tárgyalja. Foglalkozik a fegyverkeresedelem kérdésével, a jövőkutatással, az erőszak alkalmazásának elkerülésével, a fegyveres szolgálat megtagadásának kérdésével. A keresztények kivonulása a politikából kereszténytelen és erkölcstelen. Majd a „Teológia és forradalom: a marxizmussal való dialógus” fejezet szemelvényei elsősorban a forradalom kérdését vizsgálják: a világ átalakítása a keresztény szemével nézve. Szóba jön a hatalom, az erőszak, az elidegenedés, a világ átalakíthatósága és más hasonló kérdések.

„A felszabadítás teológiája” című fejezet szemelvényeivel Rahner konkrét példán mutatja be, hogyan indíthatja a hit a keresztény embert arra, hogy a világ dolgaival törődjön.

„A mindennapi élet politikai dimenziója” időszerű témákkal foglalkozik: szabadidő, a nő az egyházban, szexualitás. Örömmel tölthet el bennünket, magyar olvasókat, hogy az előadás, amelyet Rahner az 1984-es budapesti keresztény-marxista szimpoziumon tartott, az egész rahneri politikai- teológiai életmű foglalatává vált. Ebben a kötetben került először közlésre „A keresztény politikai hagyaték” című fejezetben.

András Imre